עין משפט נר מצוה

א מיי׳ פ״ג מהלכות מחלוקת משנה הלכה ה ו: **ב** מיי׳ שם הלכה ז: **ג** מיי׳ שם הלכה ח: **ד** מיי׳ שם פ״ה הלכה ג ופ״ג מהל׳ שחר מזבח המוקדש הל׳ ג ופ״ד הלכה ג:

תורה אור השלם

1. וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין הַבְּהֵמָה הַטְּהֹרָה לְטֻמְאָה וּבֵין הָעוֹף הַטָּמֵא לַטָּהֹר וְלֹא תְשַׁקְּצוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בַּבְّהֵמָה וּבָעוֹף וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּרְמֹשׂ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לְטַמֵּא:

ויקרא כ כה

גליון הש״ס

גמ׳ לוקה עליו בבזיה. עיין מקפת ע״ז דף סט ע״ב בכס״ר ד״ה אמרמוטי וביגמות דף קיד ע״ב תוס׳ ד״ה מקום ובכריתות דף ד ע״ב בכס״ר ד״ה לתמלה:

שיטה מקובצת

במובדלין דבר הכתוב. תוס׳ דבחים דף קו: (ד״ה מה לשרצים): רש״י ד״ה **אלא מעתה** וכו׳ **היינו במובדלת לבהמה טהורה קרי לה** ובו׳. וי״מ דבהמה טמאה היינו מובדלת שאינה מותרת באכילה הואיל ובטומאה ליכא אלא טומאה בעלמא נקיט האי לישנא. פי׳ לא נודע למי:

רבינו גרשום

אבילת שרצים לוקה עליו **בבזיה.** ולא בפחות מכזית: **מ״ט אבילה כתיב בהו.** ואין אכילה פחות מכזית: **פתח הכתוב באבילה וסיים בטומאה.** דכתיב והבדלתם בין הבהמה הטהורה כו׳ לא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה אשר הבדלתי לכם לטמא, והאי לא תשקצו את נפשותיכם באכילה קא מיירי דכי אכיל ליה קא משקץ נפשיה, וסיים בטומאה דכתיב אשר הבדלתי לכם לטמא: אלא (אמר) [לומר] **לך מה טומאה בבעדשה אף אבילה בבעדשה וקלסיה ר׳ יוחנן.** להא דתנו רבי יוסי ב״ר חנינא: **לא קשיא כאן בחייהן כאן במיתתן.** הא דקתני בכזית היינו כי אכיל מינייהו במיתתן (כאן) כי אכיל מינייהו בחייהון בבעדשה: **והא רב נמי אמתני׳ קאי.** ומתני׳ דקתני כל השרצים מצטרפין במיתתן קא מיירי. הכי קא פריך והא אנן דתינן בבירור דכי קאמר רב אבילת שרצים לוקה עליו בכזית אמתני׳ קאי, ומאי דתינן הכי משום דקאמר לעיל לא שנו אלא לענין טומאה וההיא אמתני׳ קאי הכא נמי אמתניתן קאי, וכיון דקאי אמתניתן מתניתן במיתתן קא מיירי מכלל דהאי דקאמר רב בכזית במיתתן קאמר והיכי מתרצת לה בחייהן: **א״ל רב יוסף לאביי החיא דוקיא דילך היא.** כלומר אותו דקדוק שאתה מדקדק דאמתניתן קאי שלך יהא אותו דקדוק דלא סבירא לי הכי דרב לאו אמתניתן קאי אלא **שמעתא בעלמא קאמר.** מימרא דעלמא: **וקלסיה ר׳ יוחנן מיתיבי.** הכי משמע דקא מותיב להאי דקלסיה ר׳ יוחנן להא דר׳ יוסי בר חנינא: **האיברים אין לחם שיעור.** כל שהוא אבר שלם: **אפילו** יהא בו באותו אבר **פחות מכזית** לענין נבילות: או אבר שלם שהוא **פחות מבעדשה מן השרץ מטמא,** דהואיל והן איברים שלימין אע״פ שיש בהן פחות מכשיעור מטמאין שחשובין הן: **ואמר ר׳ יוחנן** אין לוקין עליהן **אלא בבזיה.** הכי קא פריך והא הכא דאית בהו כל כך דאפילו פחות מכשיעורין מטמאין ואפילו הכי אמר ר׳ יוחנן דאין לוקין עליהן פחות מכזית האוכלו והיכי קלסיה ר׳ יוחנן להא דר׳ יוסי ב״ר חנינא דאמר דאבילה לוקין עליו בכעדשה: **אמר רבא במובדלים דבר הכתוב.** הא דתנינן אבילת שרצים אם נפשותיכם מתרץ דלא תיקשי לר׳ יוחנן דהא דקלסיה לההיא מה טומאה בכעדשה אף אבילה בכעדשה במובדלין קאמר בהנך ד׳ שרצים שבתורה שמובדלין שחמורין שטמאין יותר מן האחרים בהנהו קאמר בכעדשה והאי דקאמר הכא דאין לוקין עליהן אלא בכזית בשאר שרצים שאין מובדלין קאמר: **אלא מעתה בהמה נמי ניבא ליפלוג בה בין מובדלת לשאינה מובדלת.** ולימא הכי האי דקאמרינן דנבלה בטמאה בכזית במובדלת ומותרת באכילה בין כל שאר בהמות אבל שאינה מובדלת לאכילה דהיינו בהמה טמאה לא מטמאה אלא עד דאיכא יותר מכזית כגון בכציבה:

מאי טעמא אבילה כתיב בהו. וסתם אכילה בכזית: **פתח באבילה** [יז] **וסיים בטומאה.** דכתיב והבדלתם (אתם) בין הבהמה [יח] (הטמאה לטהורה) ולא תשקצו [אתם] נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה הרי לך פתח הכתוב בבהמה ובעוף שיש בהן אכילה וכתיב אשר הבדלתי (אותם) [לכם] לטמא דהיינו לטמא אחרים בנגיעה והיינו סיום בטומאה לומר מה טומאה בבעדשה כו׳ כלומר להכי פתח הכתוב באכילה וסיים בטומאה לומר לך שיעור אכילה כשיעור טומאה מה טומאה בבעדשה [יט] **כדרדשין** (תגיגה דף יח.) מהם וסיעורו חכמים חומט תחלת בריאתו בבעדשה: **וקלסיה ר׳ יוחנן.** לרבי יוסי בר רבי חנינא שמילד הבריאה לפניו וא״כ קשיא לרב דאמר בכזית [כ] ולא גברא אגברא דמסתברא טעמא דרב משום דליכא מקלמי:

אמר רב יהודה אמר רב [א] **אבילת שרצים** [ב] **עליו בכזית מאי טעמא אבילה כתיב בהו והתני רבי יוסי בר ר׳ חנינא קמיה דרבי יוחנן** [ג] **והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה ובין העוף הטמא לטהור ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה אשר הבדלתי לכם לטמא פתח הכתוב באכילה וסיים בטומאה מה טומאה בבעדשה אף אבילה בבעדשה וקלסיה ר׳ יוחנן** [ד] **וקשיא לדרב לא קשיא** [ה]**כאן במיתתן** [ו]**כאן בחייהן אמר ליה אביי והא רב אמתני׳ קאי** [ז]**מתני׳ כל השרצים קתני אפילו במיתתן** [ח] **(לאו דאיכא פורתא מהאי ופורתא מהאי) אמר ליה רב יוסף ההיא** [ט] **דיוקא דילך הוא רב שמעתא בעלמא קאמר:** [י] **וקלסיה ר׳ יוחנן:** [יא] **מיתיבי** [יב] **האיברין אין להן שיעור אפי׳ פחות מכזית נבלה ופחות מבעדשה מן השרץ מטמאין ואמר רבי יוחנן אין לוקין עליהן אלא בכזית אמר רבא במובדלין דבר הכתוב א״ל רב אדא בר אהבה לרבא אלא מעתה** [יג] **בהמה נמי ליפלגי בין מובדלת לשאינה מובדלת**

אמר רב יהודה אמר רב אכילת שרצים לוקה בכזית ולא בכעדשה: מ״ט אבילה כתיב בהו. לא תאכלום כי שקץ הם (ויקרא יא) **ואכילה אינה פחותה מכזית: פתח בכעדשה בתחילה.** דכתיב (שם כ) **ולא תשקצו את נפשותיכם היינו בתחילה דכי אכיל להו משקץ נפשיה: וסיים בטומאה.** אשר הבדלתי לכם לטמא (שם) **אלא לומר לך מה טומאת בעדשה אף אכילה לוקה עליהן בכעדשה: וקלסיה ר׳ יוחנן.** להאי דתני רבי יוסי בר ר׳ חנינא דאמר דאבילה לוקין עליו בכעדשה: **לא קשיא כאן בחייהן כאן במיתתן.** הא דקתני בכזית היינו כי אכיל מינייהו במיתתן (כאן) כי אכיל מינייהו בחייהון בבעדשה: **והא רב נמי אמתני׳ קאי.** מתני׳ דקתני כל השרצים מצטרפין במיתתן קא מיירי. הכי קא פריך והא אנן דתינן בבירור דכי קאמר רב אכילת שרצים לוקה עליו בכזית אמתני׳ קאי, ומאי דתינן הכי משום דקאמר לעיל לא שנו אלא לענין טומאה וההיא אמתני׳ קאי הכא נמי אמתניתן קאי, וכיון דקאי אמתניתן מתניתן במיתתן קא מיירי מכלל דהאי דקאמר רב בכזית במיתתן קאמר והיכי מתרצת לה בחייהן: **א״ל רב יוסף לאביי החיא דוקיא דילך היא.** כלומר אותו דקדוק שאתה מדקדק דאמתניתן קאי שלך יהא אותו דקדוק דלא סבירא לי הכי דרב לאו אמתניתן קאי אלא **שמעתא בעלמא קאמר.** מימרא דעלמא: **וקלסיה ר׳ יוחנן מיתיבי.** הכי משמע דקא מותיב להאי דקלסיה ר׳ יוחנן להא דר׳ יוסי בר חנינא: **האיברים אין לחם שיעור.** כל שהוא אבר שלם: **אפילו** יהא בו באותו אבר **פחות מכזית** לענין נבילות: או אבר שלם שהוא **פחות מבעדשה מן השרץ מטמא,** דהואיל והן איברים שלימין אע״פ שיש בהן פחות מכשיעור מטמאין שחשובין הן: **ואמר ר׳ יוחנן** אין לוקין עליהן **אלא בכזית.** הכי קא פריך והא הכא דאית בהו כל כך דאפילו פחות מכשיעורין מטמאין ואפילו הכי אמר ר׳ יוחנן דאין לוקין עליהן פחות מכזית האוכלו והיכי קלסיה ר׳ יוחנן להא דר׳ יוסי ב״ר חנינא דאמר דאבילה לוקין עליו בכעדשה: **אמר רבא במובדלים דבר הכתוב.** הא דתנינן אבילת שרצים אם נפשותיכם מתרץ דלא תיקשי לר׳ יוחנן דהא דקלסיה לההיא מה טומאה בכעדשה אף אבילה בכעדשה במובדלין קאמר בהנך ד׳ שרצים שבתורה שמובדלין שחמורין שטמאין יותר מן האחרים בהנהו קאמר בכעדשה והאי דקאמר הכא דאין לוקין עליהן אלא בכזית בשאר שרצים שאין מובדלין קאמר: **אלא מעתה בהמה נמי ניבא ליפלוג בה בין מובדלת לשאינה מובדלת.** ולימא הכי האי דקאמרינן דנבלה בטמאה בכזית במובדלת ומותרת באכילה בין כל שאר בהמות אבל שאינה מובדלת לאכילה דהיינו בהמה טמאה לא מטמאה אלא עד דאיכא יותר מכזית כגון בכציבה:

מסורת הש״ס

ח) מהכתיב פ״ח מ״ז ופ״ט [נדה מג: ע״ש]:

הגהות הב״ח

(א) [רש״י] ד״ה והא רב וכו׳ אֲבָל הנבלות וכו׳ אֲבָל הטבלים: **(ב)** ד״ה ת״ל רב יוסף וכו׳ ולא ת״ל כך אלא רב דאמר: **(ג)** ד״ה אמר רבא וכו׳ דבריהם ודאי מייני בהמובדלין ובשרצים שאינן:

שינויי נוסחאות

א) לוקה עליהן בכזית מ״ט אכילה כתיבא בהו [ש״מ], **ב)** ר׳ יוחנן אמר לך רב [נ״מ ר׳ יוסף] לא קשיא, ותיובתא [קשיא לרבי] נמתקת [ש״מ]. ג״א אמר לך רב נ״ק. **ג)** רש״ק מתק תיובתא אלו (מ״ה), **ד)** הענין ערך דבק גרם הלי דובקא דידך הוא. כלומר אתה הוא שדבקת זו בזו אבל לא עלה על לבי (מ״ה), **ה)** נראה ש״ל גרם דקלסיה (ש״מ), **ו)** אלא מעתה גבי בהמה נמי לפלוגתי (ש״מ), **ז)** אכילת שרצים לוקה עליו בכזית ולא בכעדשה. עליהן אלא בכזית (ש״מ), וכש״מ הגר׳ הגר׳ כנ״דפס, **ח)** לענין טומאה כל״ל (ש״מ ומ״ה), **ט)** כמיא במיתתן קאמר (ש״מ. וגי׳ ל״ק בכזית קא מיירי במיתתן, **י)** והיכי מתרצת (ש״מ), **יא)** שלך הוא פוחו דקדוק ולא סבירא לי הכי (ש״מ), **יב)** והא דתמר (ש״מ), **יג)** אלא מעתה (ש״מ), **יד)** אלא בכזית בשרצים. כל״ל. והשלר נמתק (ש״מ), **טו)** ואשאינן מובדלין (צ״ק), **טז)** אלא אמתני׳ קאמר (רש״ק), **יז)** פתח בלכילה דכתי׳ בריישא דקרא בפ׳ קדושים ולא תשקצו את נפשותיכם משמע דבר שהוא תוך הגוף ונפשו משוקצת והויא אכילה וסיים בטומאה דהדר כתיב אשר הבדלתי לכם לטמא דהיינו לטמא אחרים בנגיעה והיינו סיום בטומאה לומר מה טומאה. כל״ל (ש״מ), **יח)** השהורה לטמאה (צ״ק), כדרכשין בת״כ כתיב מהם וכתיב בהם ושיעורו חכמים (צ״ק), **כ)** בכזית ואין לומר בגברא אגברא קא רמית משום דמסתברא טעמא דרבי יוחנן משום (ש״מ). וגי׳ ל״ק ולא פריך בגברא אגברא, **כא)** אמרי באכילה שיעורו [נ״מ אמרינן שיעור אכילה] כשיעור (ש״מ), **כב)** אבל בחייהן דליכא טומאה אמרינן (ש״מ), **כג)** אמר לך רב הכוא דיוקא דילך (ש״מ), **כד)** בפיי נפשיה קאמר (ש״מ), **כה)** קאמר דבכעדשה סגי (ש״מ), **כו)** וי״ל דע״כ הכא נמי כל״ל (ש״מ וצ״ק), **כז)** דאנרים קאי במיירי במיתתן מדקא מטמאין (ש״מ), **כח)** כלומר שרצים המובדלין לטמא איירי קרא דאשר הבדלתי אתכם לטמא והנהנו דוקא מקשינן אכילה לטומאה דטומאה בכעדשה והא דקאמר (ש״מ), **כט)** לומר איסורם בטומאתם (ש״מ), **ל)** י״ל דודאי לא מיירי במובדלין דא״כ מאי רבותיה. כל״ל **(לא)** לא קאי אברייתא מיירי בס״ר שרצים (צ״ק), **(לב)** לא הוקש אכילתם [נ״מ **(לג)** ולא קאי אפחות] (ש״מ ולא אפחות) מכעדשה מן הטרן אלא קאי אאכילה (ש״מ), **(לד)** מהני אבר אחר דהיינו בהמה ומיירי בבהמה טמאה דהיינו מובדלת ונקיש בה אכילה לטומאה ליחייב אוכל אבר מן החי אע״ג דליכא כזית שיהא איסורו בטומאתו דהיינו כל שהו דקתני האברים אין להם שיעור ולא אשכחנא דלקי באבר מן החי לגבי אכילה אף בבהמה טמאה כשאין כזית ומסני׳ מ׳ מקש [נ״מ כי אקשיה] דחמנא. נ״מ והא דקאמר בין מובדלת לשאינה מובדלת לאו דוקא אלא כלומר לגבי אכילה לא תיבעי כזית ומסני׳. ומתיבתא ׳ופעקת׳ עד ׳ומסני׳ נמתק [ש״מ], **(לו)** ל״ק, **(לז)** אבל בבהמה לא [ש״מ], **(לח)** כין מובדלת לשאינה מובדלת [ש״מ], **(לט)** מטומאת במיתתן [נ״מ במיתתן מטומאתן] (ש״מ), **מ)** ס״מ. לטומאה דבגי אכילה בהמה לא נכתבה בפסוק אלא לדין דבל תשקצו ודיוקם זה דמוק (ש״מ), **מא)** סלקא דעתן [ש״מ], **מב)** הכלה ועוד לפי זה הפירוש לא הו״ל למינקט כי אקיש רחמנא אלא כי כתב רחמנא לכן נלקה דמעיקרא נמי ה״פ [ש״מ], **מג)** לטומאה דהקישא [נ״מ בהקישא] דקרא דגבי [ש״מ], וגי׳ ל״ק כהיקיש דשרצים דגבי, **מד)** לאכילה בטומאתה [ש״מ], **מה)** כי אקיש להו רחמנא (ש״מ),

אמר ליה כי אקשינהו רחמנא. בהמה טמאה וטהורה לגרלים לאו לפלוגי שיעורא בין נגילה מובדלת יד) בין לנגילה שאינה מובדלת אלא לגבי משקנו וקמ"ל דאפילו נגלא בהמה טמאה וטהורה ואפילו גרלים מחייב האוכלן משום כל משקנו נמי ולאפוקי לאו בנגלא בהמה טמאה לגבי מלאו דנגלה דאיכא לאו דלא תשקצו אלא דבהמה טמאה: **מתני' דס הטרן ודשרו מצטרפין.** לכעדשה לטמא: **גמ' אמר ר' יהושע בן שטומאתו ושיעורו שוין.** כגון נגלה ונגלה לו מולד ועכבר: **טומאתו ולא שיעורו.** כגון שרץ ונגלה לטומאתן שוה דשניהן חויין טומאת שרץ ולא שיעורו דנגלה שיעור טומאתה בכזית טו) [ודשרץ כעדשה]: **ולא טומאתו.** [כגון נגלה ומת תרוייהו מטמאין בכזית] מת הוא טומאתו ז' ונגלה לא הוא אלא טומאת שרץ: **ולא טומאתו ולא שיעורו.** כגון מת ושרץ דשרץ שיעורו כעדשה וטומאתו עד הערב ומת שיעורו בכזית וטומאתו שבעה: **גמ' אמר רב חנין** יז) **וכו'.** כלומר הא דקתני דס הטרן והבשר מצטרפין דוקא בשרו של אותו שרץ עצמו שפירש ממנו הדס דהוי דס ודשר ומת דס הדס מחד ולא בהדס מחד מחד ומת מצטרף. **דמאי** יח) **מאי מקצתו אילימא מקצת דם והא אמר רבי חנינא אמר רבי רביעית דם שהגיס בה** יט) **טהורה אלא לאו שמע מינה כאן בכולו כאן במקצתו ש"מ: שאל רבי מתיא בן חרש את רבי שמעון בן יוחאי** כ) **בעיר [רומי]** כא) **מנין לדם שרצים שהוא טמא א"ל** כב) **דאמר קרא** [3] **וזה לכם הטמא אמרו לו תלמידיו** כג) **חכים ליה בן יוחאי אמר להם תלמוד ערוך בפיו של רבי אלעזר בר רבי יוסי שפעם אחת השבת וגזרה המלכות גזרה שלא ישמרו את השבת ושלא ימולו את בניהם ושיבעלו** כד) **את נדות הלך רבי ראובן בן איסטרובלי וסיפר קומי והלך וישב עמהם אמר להם מי שיש לו אויב יעני או יעשיר אמרו לו יעני אמר להם אם כן** כה) **לא יעשו מלאכה בשבת כדי שיענו אמרו טבית** כו) **ליבטל ובטלוה חזר ואמר להם מי שיש לו אויב יכחיש או יבריא אמרו לו יכחיש אמר להם אם כן ימולו בניהם לשמונה ימים ויכחישו אמרו טבית אמר ובטלוה חזר ואמר להם מי שיש לו אויב ירבה או יתמעט אמרו לו יתמעט אם כן** כז) **לא יבעלו נדות אמרו טבית אמר ובטלוה הכירו בו שהוא יהודי החזירום אמרו מי ילך ויבטל הגזרות**

אמר ליה כי קא מקיש רחמנא [1] לבל תשקצו כה) **אבל לשיעורין לא: מתני' כו) דהם השרץ** כז) **והבשר מצטרפין זה עם זה** כח) **כלל אמר רבי יהושע כל** [2] **שטומאתו ושיעורו שוין מצטרפין טומאתו ולא שיעורו שיעורו ולא טומאתו לא טומאתו** כט) **[ולא] שיעורו אין מצטרפין: גמ' אמר רב חנין אמר רב זעירא** לא) **וכן אמר רבי יוסי בר ר"ח** [2] **הטמאין מלמד שהן** [3] **מצטרפין ואפילו שרץ ושרץ שרץ ודם בין משם אחד בין משני שמות אמר רב יוסף לא קשיא** [1] **כאן בכולו כאן במקצתו ומנא תימרא מדתניא** לב) **ה נשפך על הרצפה והיה מקומה קטפרס איהל על מקצתו טהור איהל על כולו טמא** לג) **מאי מקצתו אילימא מקצת דם והא אמר רבי חנינא אמר רבי רביעית דם שהגיס בה** לד) **טהורה אלא לאו שמע מינה כאן בכולו כאן במקצתו ש"מ: שאל רבי מתיא בן חרש את רבי שמעון בן יוחאי** לה) **בעיר [רומי]** לו) **מנין לדם שרצים שהוא טמא א"ל** לז) **דאמר קרא** [3] **וזה לכם הטמא אמרו לו תלמידיו** לח) **חכים ליה בן יוחאי אמר להם תלמוד ערוך בפיו של רבי אלעזר בר רבי יוסי שפעם אחת גזרה המלכות גזרה שלא ישמרו את השבת ושלא ימולו את בניהם ושיבעלו** לט) **את נדות הלך רבי ראובן בן איסטרובלי וסיפר קומי והלך וישב עמהם אמר להם מי שיש לו אויב יעני או יעשיר אמרו לו יעני אמר להם אם כן** מ) **לא יעשו מלאכה בשבת כדי שיענו אמרו טבית** מא) **ליבטל ובטלוה חזר ואמר להם מי שיש לו אויב יכחיש או יבריא אמרו לו יכחיש אמר להם אם כן ימולו בניהם לשמונה ימים ויכחישו אמרו טבית אמר ובטלוה חזר ואמר להם מי שיש לו אויב ירבה או יתמעט אמרו לו יתמעט אם כן** מב) **לא יבעלו נדות אמרו טבית אמר ובטלוה הכירו בו שהוא יהודי החזירום אמרו מי ילך ויבטל הגזרות**

כמ) **השרצים מצטרפין** זה עם זה. כגון שמונה שרצים המולד והעכבר וגו': **כל שטומאתו ושיעורו שוין מצטרפין.** כגון שרץ כעדשה ונגילה ונגילה טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת מב) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת מג) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת מד) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת מה) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת מו) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת מז) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת מח) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת מט) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת נ) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת נא) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת נב) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת נג) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת נד) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת נה) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת נו) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת נז) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת נח) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת נט) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת ס) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת סא) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת סב) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת סג) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת סד) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת סה) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת סו) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת סז) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת סח) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת סט) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת ע) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת עא) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת עב) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת עג) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת עד) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת עה) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת עו) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת עז) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת עח) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת עט) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת פ) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת פא) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת פב) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת פג) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת פד) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת פה) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת פו) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת פז) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת פח) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת פט) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת צ) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת צא) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת צב) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת צג) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת צד) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת צה) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת צו) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת צז) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת צח) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת צט) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת ק) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת קא) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת קב) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת קג) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת קד) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת קה) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת קו) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת קז) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת קח) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת קט) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת קי) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת קיא) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת קיב) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת קיג) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת קיד) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת קטו) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת קטז) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת קיח) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת קיט) שטומאתה שוה בהלל ולא שיעורו כזית מטמא בכשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונגלה לא טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת

מסורת הש"ס

ג) [יומא פא.], ד) [הלכות פ"ג נע"ש במשנה ג' מה שפירש הר"ש בפ"ג בפוגיא דהכא], ג) [כריתות ד': ע' תוספות קנהדרין ד. ד"ה מגין ומום] מגמות קד. ד"ה הוא לון], ד) [נוב"ר חיטב מגוב מגמות נא: ד"ה וי"ו לא דרים כו'. גליון].

תורה אור השלם

1. וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין הַבְּהֵמָה הַטְּהֹרָה לַטְּמֵאָה וּבֵין הָעוֹף הַטָּמֵא לַטָּהֹר וְלֹא תְשַׁקְּצוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בַּבְّהֵמָה וּבָעוֹף וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּרְמֹשׂ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לְטַמֵּא: ויקרא כ כה
2. אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם בְּכָל הַשֶּׁרֶץ כֹּל הַנֹּגֵעַ בָּהֶם בְּמֹתָם יִטְמָא עַד הָעָרֶב: ויקרא יא לא
3. וְזֶה לָּכֶם הַטָּמֵא בַּשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ הַחֹלֶד וְהָעַכְבָּר וְהַצָּב לְמִינֵהוּ: ויקרא יא כט

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נשפך וכו' רביעית דם של מת היכיר:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה דבתיב וכו' מייתיה דוי"ו. במקרא דכה פרשם מי שרה פרק ס' רשב"ש אומר טמא טמא דטמא ר"ש בן יוסי אומר זה חם ועיין ממגות דף נא ע"ב תוספות ד"ה וי"ו:

מוסף רש"י

כל שטומאתו ושיעורו שוין. כגון שני מלאי זיתים מבני מתים לו מבני מלאים, אז שני מלאי עדשה מבני מלאים, שזמן טומאתן שוה ושיעור שוה לטמא בשיעור אחד (יומא פא.). טומאתו ולא שיעורו. כגון שרץ ונבילה, שבינה טומאת עדש, אבל אין שיעור שוה לטמא, שזה בכזית וזה בכעדשה (שם). שיעורו ולא טומאתו. כגון מת ונבילה, שבינה בכזית וזה טומאת שבעה וזה טומאת ערב (שם).

רבינו גרשום

א"ל כי אקשינהו רחמנא. דכתיבנהו בהמה דשרץ בחד קרא דכתיב והבדלתם בין הבהמה הטהורה וגו': **לבל תשקצו.** ולא לפלוגי שיעוריהו לשויי הפלגה בין בהמה מובדלת לשאינה מובדלת דומיא דשרץ אלא תשקצו לאפושי לאו לאוי יתירי דלאו דלא תאכל נבילה ולאו דלא תשקצו לט"ה. ואית דמפרשי א"ל כי מקיש להו **רחמנא לבל תשקצו.** הכי קאמר ליה אין הכי נמי דמקשינן בהמה לשרץ לשויי הפלגה בין מובדלת לשאינה מובדלת ולא למיפלג שיעוריהו אלא להכי אקשינהו דלהוי בהו הפלגה לבל תשקצו דבמובדלת יש בהן משום לא תאכל נבלה אבל בשאינה מובדלת לא כתיב בה לא תאכל אלא לא תשקצו. הרא"ש ז"ל: **דס השרץ ובשרו מצטרפין.** עיין תוס' מנחות דף קד ע"א (ד"ה הואיל): **מנין לדם שרצים שהוא טמא.** תוס' מנחות דף קד עא (ד"ה הואיל): **חכם לו בן יוחאי.** בן חכם יש לו ליחס שיודע להביא לו ראיה מן התורה ד"מ נתחכם לו בן יוחאי: **תוד"ה והא אמר בסופו, כיון שלא נגע אלא במקצתו.** ויש מקשים על זה דמשמע דאף בדאיכא רביעית דם שהוא מאהיל עליו טהור כיון שאינו מאהיל בכולו וזה דוחק גדול דהיכא שיאהיל על רביעית דם לא יטמא באהל. ונראה למהר"ר מתתיה ז"ל דהכי ר"ל השר מקרני דלהכי מייתי ההיא דר' יוחנן דאי ליכא אלא ההיא דאיהל מקצתו הו"א דמירי בדם המת שיצא מכולו ובליכא רביעית ואתיא כר"ש דאמר במס' אהלות [פ"ב מ"ב] דם המת שיצא כולו טמא אפילו כ"ל ית בו רביעית ומש"ה הו"א הכא איהל על כולו טמא אפי' בלא רביעית מקצתו טהור, ולהכי מייתי דר' יוחנן דמירי ברביעית ואפ"ה מקצתו טהור. א"נ מיירי ברביעית בלבד וה"פ לעיל כאן בכולו כאן במקצתו אחת ומש"ה טהור דהוי נוגע וחוזר ונוגע אבל נגע בכולו בפעם אחת [מגא]. מש"ה מייתי ההיא דר' יוחנן דרביעית לאשמועינן דה דאי לאו דר' יוחנן הו"א מההיא דאיהל על מקצתו טהור דוקא בשלא איהל אלא על צד אחד אבל איהל על כולו אפילו בב' פעמים יהא טמא קמ"ל דרביעית דם שהגיס בה שנוגע בכולו או בשתי פעמים או בשלש כשהגיס מגיס הוא מגיס הכל ואפ"ה טהור כיון שאינו מאהיל בפעם אחת. ע"כ מה"ר מתתיה ז"ל. מצאתי בגליון תוס' כ"א: **שם.** לפי' שני דתוס' ה"פ בכולומר דם דאותו שרץ עצמו אבל ב' שרצים לא המתיב הטמאים משמע אפילו מב' שרצים ומשני דאיכא חילוק כשנגע בכולו למקצתו ומביא ראיה מקטפרס שהוא דומה לב' גופין לפי שאינו חיבור ואפ"ה קתני דאם האהיל על כולו טמא ועל זה מקשים התוס' למה הוצרך להביא הא דר' חנינא הלא גם הבריתא נפקא לן שפיר דאפילו בב' גופין כשהאהיל על כולו מצטרפין ומה לי האהיל ומה לי נוגע ותיקן השר מקודי דאי לאו הא דר' חנינא ה"א דלא דמיא הבריתא כלל לעניינא דדם השרץ ובשרו דה"א דוקא כשהאהיל על מקצתו טהור משום שאין כאן רביעית שלם שהרי

שיטה מקובצת

א"ל כי אקשינהו רחמנא. דכתיבנהו בהמה ושרץ בחד קרא דכתיב והבדלתם בין הבהמה הטהורה וכו' לבל תשקצו אקשינהו ולא לפלוגי שיעוריהן לשויי הפלגה והפרש בין בהמה מובדלת לשאינה מובדלת דומיא דשרץ אלא לאפושי לאוי יתירי דכי היכי דבשרצים איכא לאו דלא תשקצו כן נמי בבהמה איתא לאו דלא תשקצו: **דס הטרן ודשרו מצטרפין.** הפלגה בין מובדלת לשאינה מובדלת ולא למיפלג שיעוריהו אלא להכי אקשינהו דלהוי בהו הפלגה לבל תשקצו דבמובדלת יש בהן משום לא תאכל נבלה אבל בשאינה מובדלת לא כתיב בה לא תאכל אלא לא תשקצו. הרא"ש ז"ל: **דם השרץ ובשרו מצטרפין.** עיין תוס' מנחות דף קד ע"א (ד"ה הואיל): **מנין לדם שרצים שהוא טמא.** תוס' מנחות דף קד עא (ד"ה הואיל): **חכם לו בן יוחאי.** בן חכם יש לו ליחס שיודע להביא לו ראיה מן התורה ד"מ נתחכם לו בן יוחאי: **תוד"ה והא אמר בסופו, כיון שלא נגע אלא במקצתו.** ויש מקשים על זה דמשמע דאף בדאיכא רביעית דם שהוא מאהיל עליו טהור כיון שאינו מאהיל בכולו וזה דוחק גדול דהיכא שיאהיל על רביעית דם לא יטמא באהל. ונראה למהר"ר מתתיה ז"ל דהכי ר"ל השר מקרני דלהכי מייתי ההיא דר' יוחנן דאי ליכא אלא ההיא דאיהל מקצתו הו"א דמירי בדם המת שיצא מכולו ובליכא רביעית ואתיא כר"ש דאמר במס' אהלות [פ"ב מ"ב] דם המת שיצא כולו טמא אפילו כ"ל ית בו רביעית ומש"ה הו"א הכא איהל על כולו טמא אפי' בלא רביעית מקצתו טהור, ולהכי מייתי דר' יוחנן דמירי ברביעית ואפ"ה מקצתו טהור. א"נ מיירי ברביעית בלבד וה"פ לעיל כאן בכולו כאן במקצתו אחת ומש"ה טהור דהוי נוגע וחוזר ונוגע אבל נגע בכולו בפעם אחת [מגא]. מש"ה מייתי ההיא דר' יוחנן דרביעית לאשמועינן דה דאי לאו דר' יוחנן הו"א מההיא דאיהל על מקצתו טהור דוקא בשלא איהל אלא על צד אחד אבל איהל על כולו אפילו בב' פעמים יהא טמא קמ"ל דרביעית דם שהגיס בה שנוגע בכולו או בשתי פעמים או בשלש כשהגיס מגיס הוא מגיס הכל ואפ"ה טהור כיון שאינו מאהיל בפעם אחת. ע"כ מה"ר מתתיה ז"ל. מצאתי בגליון תוס' כ"א: **שם.** לפי' שני דתוס' ה"פ בכולומר דם דאותו שרץ עצמו אבל ב' שרצים לא המתיב הטמאים משמע אפילו מב' שרצים ומשני דאיכא חילוק כשנגע בכולו למקצתו ומביא ראיה מקטפרס שהוא דומה לב' גופין לפי שאינו חיבור ואפ"ה קתני דאם האהיל על כולו טמא ועל זה מקשים התוס' למה הוצרך להביא הא דר' חנינא הלא גם הבריתא נפקא לן שפיר דאפילו בב' גופין כשהאהיל על כולו מצטרפין ומה לי האהיל ומה לי נוגע ותיקן השר מקודי דאי לאו הא דר' חנינא ה"א דלא דמיא הבריתא כלל לעניינא דדם השרץ ובשרו דה"א דוקא כשהאהיל על מקצתו טהור משום

עין משפט נר מצוה

א) מיי' פ"ג מהל' מאכלות אסורות הל' מן: ב) מיי' פ"ד מהל' מאכלות אסורות הל' יא: ג) מיי' פ"ג מהל' מאכלות אסורות הלכה ז' ופ"ד מהלכות שאר אבות הטומאה הלכה ז: ד) מיי' פ"ד מהל' טומאת מת הל' יג:

הקטפרס אין מחברו אבל דס השרץ ובשרו שהן מחוברים יחד אפילו בשני שרצים אם נגע במקצתו מצטרפין לכך הוצרך להביא דר' חנינא שאף כשמחוברים יחד כגון רביעית דם שהגיס בה אפ"ה כשלא נגע אלא במקצתו טהור. הגהה על הגליון בד' ונציה:

שינויי נוסחאות

ח) נגע משקנו כל"ל. ומיומ לאבל לגיעורין לא' נמקנו (ש"ס מ), ג) ש"מ ומ"ה (ש"ס כפ"מ), ד) אמר כ' זעירא [ובשרו] מתחיב רבי יוסי כל"ל (ש"ס מ). ומש"ה בשם ר"ש גרס אמר כ' זעירא דוקא דה דשרץ ומקצתו שוה לטמא בשיעור אחד (דפ"ר), ה) ל"ל דכתיב זוה לכם הטומא (ש"ס מ), ו) חכם לו בר יוחאי (ש"ס מ), וכ"י מוקפסוק דגי' הניעבא בשותיהם נדות, ח) ל"ל למה יעשו מלאכה (ש"ס מ), ט) עניה אמר בזכיות וכעולה. כן בכל הטמוד (ש"ס מ), יג) אמר להם אם כן למה יבעלו (ש"ס מ), יד) בין בעולה מובדלת לבעולה כל"ל. ל"ל בין בעולה מובדלת בין בעולה (ש"ס מ), טו) שיעורו ולא טומאתו. כגון בעולה ומת דתרוויהו מטמאין בכזית. דאילו טומאת מת טהוא (ש"ס מ), יז) אמר כ' חנין רבו (ש"ס מ) ומ' ר' יוסי אומר זה חם ועיין ממגות דף נא ע"ב תוספות ד"ה וי"ו:

מוסף רש"י

כל שטומאתו ושיעורו שוין. כגון שני מלאי זיתים מבני מתים לו מבני מלאים, אז שני מלאי עדשה מבני מלאים, שזמן טומאתן שוה ושיעור שוה לטמא בשיעור אחד (יומא פא.). טומאתו ולא שיעורו. כגון שרץ ובעיה, שבינה טומאת עדש, אבל אין שיעור שוה לטמא

קדשי מזבח פרק רביעי מעילה

א מיי׳ פ״ד מהל׳ טומאת אוכלין הל׳ יא: **ב** מיי׳ פ״ח מהלכות אבות הטומאות הלכה ג: **ג** מיי׳ פי״ח מהלכות פסולי המקדש הלכה יא: **ד** מיי׳ פ״ד מהלכות טומאת אוכלין הל׳ יב: **ה** מיי׳ פ״ד מהלכות טומאת אוכלין הל׳ ג ופ״ח מהלכות שאר אבות הטומאה הלכה יא: **ו** מיי׳ פ״א מהל׳ שגגות עיין שם פ״ח סי׳ שפו סעיף ד: **ז** מיי׳ פ״ד מהלכות טומאת אוכלין הל׳ ג: **ח** מיי׳ פי״ט מהל׳ שבת הלכה ט: **ט** מיי׳ פ״ב מהלכות שביתת עשור הל׳ ט: **י** מיי׳ פ״ד מהלכות טומאת אוכלין הל׳ ג ופ״ח מהלכות אבות הטומאה הל׳ יא: **כ** מיי׳ פ״ב מהל׳ שביתת עשור הלכה ט:

תורה אור השלם

1. וְזֶה לָכֶם הַטֻּמְאָה בַּשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ הַחֹלֶד וְהָעַכְבָּר וְהַצָּב לְמִינֵהוּ:
ויקרא יא כט

2. וְאִם יִוָּתֵר מִבְּשַׂר הַמִּלֻּאִים וּמִן הַלֶּחֶם עַד הַבֹּקֶר וְשָׂרַפְתָּ אֶת הַנּוֹתָר בָּאֵשׁ לֹא יֵאָכֵל כִּי קֹדֶשׁ הוּא:
שמות כט לד

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה תניא וכו׳ שיעשה לאמון ופרוך וכו׳ לא וכו׳ לא עניך ושמשני אלא מה טעם כל״ל והל״ת:

גליון הש״ס

גמ׳ אבל לענין אכילה מצטרפין. עי׳ שבת דף עא ע״א תוס׳ ד״ה מים מיעים ופס דף פט ע״ב תוס׳ ד״ה אמורין ועי׳ זבחים דף עח ע״א תוס׳ ד״ה הפיגול עבלה פ״ב מעה״י ל״ח נרי״ם:

שיטה מקובצת

לא שנו אלא לטומאת הידים. תוס׳ בריתות דף י״ב ע״ב [וכפנינו הוא בדף יא: ד״ה שאם]: רש״י ד״ה אפילו בקל **להשלים לכזית נבלה דהוא** קל. ריש אומרים שהשרץ קל דלא מטמא במשא בנבלה וה״ה צרוף שרץ למת. פי׳ לא נודע למי:

רבינו גרשום

שהוא מלומד בנסים. כדרך שנעשה לו נסים במערה: **אמר** להן ר״ש **ואילו היה אבא יוחי בו.** אלא כשם שאני הולך בסכנה כך ילך בנו: **אמר** להן ר׳ **יוסי אנא דלמא עניש ליה** ר״ש **לברי הוא דקא מסתפינא.** יותר ממה שאני מפחד מן האויבים, שמתיירא אני שלא יכעוס עליו בשביל שום דבר ושמא יענשנו: וקבל עליו. ר״ש דלא עניש ליה כלל: **ואעפ״כ ענשה.** כדאמרינן לקמן אל יחזור הבן אצל אביו בשלום: **עקם פיו ר׳ אליעזר בר יוסי יוחי ואמר להם** רבי יוחי לבני חבורתו: **אל יחזור הבן אצל אביו.** בירושל׳ מפרש שאם חזרו אם סכנה וכשנזכר ר׳ שמעון על כה שאם תנה [להשיבו אל] אביו חזר ונתפלל עליו ונתרפא:

יצא לקראתו בן תמליון. אותו הוא שקורין בלעז״ר (כמטון) וכמו תיגוף קטן הוא וגיל בין הגשים להתלונן בהן: **אמר** רצונכם אבוא עמכם. ועל ידי יצא גם: בכה רבי שמעון ואמר שפחה של בית אבא נזדמן לה מלאך שלש פעמים. על הגר [ז] אמר כן לכתיב [ח] (בראשית טז) מלאך הש״ם שלש פעמים מלמד שראתה שלשה מלאכים: **אני ולא פעם אחת.** כלומר ואני איני ראוי שיזדמן לי פעם אחת: **יבא הנם מכל מקום.** כלומר יבא הנם מכל מקום על ידי הדיוט זה: **קדים הוא על** [ט] בבת דקיסר. הלך הוא לפניהם וכנגם פגוף בת קיסר: **כי מטו להתם.** רבי שמעון ורבי אלעזר אמרו לו בן תמליון לא בנתת אמרו לו ובלא שלא ירגישו האחרים בזה וישבו אל ידי תפלה הוא [י] אמרו: **אמרו** להון [יא] **שאילו** בו׳. פירוש הא בני בית המלך אמרו כן: **לההיא** איגרא. איגרא של גזרת [יב] המלכות:

והיינו דאמר רבי אליעזר בר רבי יוסי אני ראיתיה ברומי. על הפרוכת אמר כן ובאותה שעה [יג] שבכאן היה שראה אותו שלא מלינו שהיה ברומי רק עתה שהיה באותה המלך ולא אותה שם:

מילו היה יוחי אבא קיים בו׳ והשיב ר׳ יוסי [כא] אבא אזלי דלמא עניש ליה ר׳ שמעון לברי מסתפינא שהוא נער וממהר להשיב ור׳ שמעון נוח לכעוס ומקפיד בדבר מועט הוא: [כב] בשהם מהלכים בדרך בו׳. ומכל מקום הלך רבי אלעזר ברבי יוסי כדמפרש בירושלמי ברבי שמעון גדל לו שלא יעניבנו: **עקם פיו.** [כג] מיהר להשיב: **אל יחזור הבן אצל אביו.** בירושל׳ מפרש שאם חזרו אם סכנה וכשנזכר ר׳ שמעון על כה [כד] שהתנה [להשיבו אל] אביו חזר ונתפלל עליו ונתרפא:

[ז] אזלין דלמא עניש ליה ר׳ שמעון [ז] דקא מסתפינא [ז] קביל עליה דלא ליענשיה אפילו הכי ענשיה כשהיו מהלכין בדרך נשאלה שאלה זו בפניהם מנין לדם השרץ שהוא טמא עקם פיו ר׳ אלעזר בר רבי יוסי ואמר [1] וזה לכם הטמא אמר ליה ר׳ שמעון מעקימת שפתיך אתה ניכר שתלמיד חכם אתה אל יחזור הבן [ד] אצל אביו יצא לקראתו בן תמליון [ה] רצונכם אבוא עמכם בכה ר׳ שמעון ואמר מה שפחה של בית אבא נזדמן לה מלאך שלש פעמים ואני לא פעם אחת יבא הנם מכל מקום קדים הוא על בברתיה דקיסר כי מטא התם אמר בן תמליון צא בן תמליון צא וכיון דקרו ליה נפק אזל [ו] אמר להון שאילו כל מה דאית לכון למישאל [ז] ועיילינהו לגנזיה לשקול כל דבעו אשכחו ההוא איגרא שקלוה וקרעוה והיינו [ח] דאמר רבי אלעזר בר רבי יוסי אני ראיתיה [ט] בעיר [רומי] והוו עליה כמה טיפי דמים: **מתני׳** הפיגול והנותר אין מצטרפין מפני שהן שני שמות השרץ והנבלה וכן [א] הנבלה ובשר המת אין מצטרפין זה עם זה לטמא אפילו [ט] בקל שבשניהן: **גמ׳** אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא [ב] לטומאת הידים דמדרבנן היא [ג] אבל לענין אכילה [ד] מצטרפין [ג] דתניא ר׳ אליעזר אומר [2] לא יאכל כי קדש הוא כל שבקדש פסול בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו: **מתני׳** [ג] האוכל שנטמא באב הטומאה [ו] ושנטמא בולד הטומאה [ד] מצטרפין זה עם זה לטמא [ה] בקל שבשניהם [ז] [ה] כל האוכלים מצטרפין זה עם זה לפסול הגוייה כבחצי פרס [יב] [ו] בכמזון שתי סעודות לעירוב [ו] וכביצה לטמא טומאת אוכלין [ח] וכגרוגרת להוצאת שבת [ט] וכבזיתא ביום הכפורים [י] כל המשקין מצטרפין זו עם זו לפסול את הגוייה ברביעית [כ] וכמלא [יא] לוגמא ביום הכפורים: **גמ׳** תניא [יב] רבי שמעון אומר מה טעם שאפשר לשני שיעשה ראשון ומי קא עביד שני ראשון הא לא אפשר אמר רבא הכי קאמר מי גרם לשני לאו ראשון רב אשי אמר ראשון ושני לגבי שלישי בני חדא ביקתא אינון:

שהוא מלומד בנסים. שנעשו לו נסים במערה כדגרסינן בפרק במה מדליקין (שבת דף לג:): **אילו היה אבא חלפתא.** אבין של ר׳ יוסי: **יכולין אפס לומר אם בנך להריגה.** בתמיה. כך אין אתם יכולין לומר לי שאתן בני להריגה: **אמר להו ר׳ יוסי.** מתפיגת דלמא עניש ליה ר׳ שמעון בן יוחאי לבני ובדבר זה אני מתירא יותר מפחד הסוחרים שמתירא אני שמא יכעוס עליו בשביל שום דבר ויענישנו: **קיבל עליו.** רבי שמעון בן יוחאי דלא ענש ליה ואף על פי כן ענשיה כדאמרינן לקמן דאמר ליה אל יחזור הבן כו׳: **עיקם פיו ר׳ אלעזר בר רבי יוסי.** שלא אמר קול רס כמנהגו אלא עיקם פיו מכמות שהיה רגיל לדבר ואמר בלחישה שלא ירגיש רבי שמעון בן יוחאי שיהא כמורה הלכה לפניו ואף על פי כן הרגיש בו רבי שמעון בן יוחאי ואמר לו מעקימת שפתיך [ד] אתה ניכר לאיתי שהשבת תשובה ומיכר שתכם אתה שידעת שהיה אבא נזדמן לה מלאך לשביב אבל הואיל והוירתה אל יחזור הבן [ה] אצל אביו יצא לקראתו בן תמליון [ו] רצונכם אבוא עמכם בכה ר׳ שמעון ואמר מה שפחה של בית אבא נזדמן לה מלאך שלש פעמים ואני לא פעם אחת יבא הנם מכל מקום קדים הוא על בברתיה דקיסר כי מטא התם אמר בן תמליון צא בן תמליון צא וכיון דקרו ליה נפק אזל [ז] אמר להון שאילו כל מה דאית לכון למישאל [ח] ועיילינהו לגנזיה לשקול כל דבעו אשכחו ההוא איגרא שקלוה וקרעוה והיינו [ט] דאמר רבי אלעזר בר רבי יוסי אני ראיתיה [י] בעיר [רומי] והוו עליה כמה טיפי דמים: **מתני׳** הפיגול והנותר אין מצטרפין מפני שהן שני שמות השרץ והנבלה וכן [יא] הנבלה ובשר המת אין מצטרפין זה עם זה לטמא אפילו [יב] בקל שבשניהם [יג] [יא] כל האוכלים מצטרפין זה עם זה לפסול הגוייה כבחצי פרס [יב] [יג] כבמזון שתי סעודות לעירוב [יג] וכביצה לטמא טומאת אוכלין [יד] וכגרוגרת להוצאת שבת [טו] וכבזיתא ביום הכפורים [יג] כל המשקין מצטרפין זו עם זו לפסול את הגוייה ברביעית [יד] וכמלא [יג] לוגמא ביום הכפורים: **גמ׳** תניא [יד] רבי שמעון אומר מה טעם שאפשר לשני שיעשה ראשון ומי קא עביד שני ראשון הא לא אפשר אמר רבא הכי קאמר מי גרם לשני לאו ראשון רב אשי אמר ראשון ושני לגבי שלישי בני חדא ביקתא אינון:

[1] וזה לכם הטמא אמר ליה ר׳ שמעון מעקימת שפתיך אתה ניכר שתלמיד חכם אתה אל יחזור הבן אצל אביו יצא לקראתו בן תמליון רצונכם אבוא עמכם בכה ר׳ שמעון ואמר מה שפחה של בית אבא נזדמן לה מלאך שלש פעמים ואני לא פעם אחת יבא הנם מכל מקום קדים הוא על בברתיה דקיסר כי מטא התם אמר בן תמליון צא בן תמליון צא וכיון דקרו ליה נפק אזל אמר להון שאילו כל מה דאית לכון למישאל ועיילינהו לגנזיה לשקול כל דבעו אשכחו ההוא איגרא שקלוה וקרעוה והיינו דאמר רבי אלעזר בר רבי יוסי אני ראיתיה ברומי.

[2] לא יאכל כי קדש הוא כל שבקדש פסול בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו.

מסורת הש״ס

(א) יומא מ:, ב) מכות מח. ע״ש פסחים כד. ע״ש, ג) זבחים לא. טהרות פ״ש מ״ב, ד) כריתות יב. עירובין כט. מקואות פי״ב מ״ז, ה) תוספתא טהרות רפ״ז, ו) [עי׳ רש״י שבת״ין], ז) רש״ל לא למיינו בפחים שא״כ אתה ממיינו על פחות מכשיעור אלא לענין מלקות למיינו אם אתרו בו מכות עוקר או מכות פיגול. תוי״ט.

שינויי נוסחאות

א) אלא דילמא. כל״ל (ש״מ), ב) ר׳ שמעון הוא דקא מיסתפינא (ש״מ), ג) קביל עליה דלא ליענשיה אפי״ה עבשיה. בכל הס״ש לא נמצא וכן נראה מדברי התוס׳ אבל רש״י ז״ל גרים לה (ש״מ), ד) אל יחזור הבן בשלום אלא אבוי (ש״מ), ה) בן תמליון (ב״ש״מ) אמר [בב״מ] טוסף: להם) לרוגסם (ש״מ), ו) אמרו לבון (ש״מ), ז) למשאל ועוולו לבי בוא המלכא ושקול כל מה דאית לכון עול אשכוח לההוא איגרתא שקלוה וקרעוה (ש״מ), ח) לתיתי ברומי (דפו״ר), ט) המצטרפין הני׳ בקל (ש״מ), י) והאוכל שנטמא בולד (ש״מ), יא) המצטרפין הני׳ בקל (ש״מ), יב) וכמזון (ש״מ), יג) לוגמיו (ש״מ), יד) מעקימת שפתיך לתיתי. כל״ל (ש״מ), טו) אין מצטרפין לכזית (צ״ק), טו) ואמר לן רבי (ש״מ. וגי׳ ל״ק ואמר לי), יז) דהוא ולד הטומאה דהיינו לאמון (ש״מ), יח) ראפילו שני (ש״מ), יט) בי מ״ש מבית אחד פ׳ שמיני דשבת (דף עז:), ומילא שמוגה כל״ס נמחק. ועיין ל״ק, כ) אמי מחבל. כל״ל (ש״מ), וגי׳ ל״ק אמי מעיקרא הדא ושני אמי, כא) לבני שוו. כל״ל (ש״מ), וגי׳ ל״ק לבני אמר שמצטרפין פי׳ זה עם זה, כב) והשיב ר׳ יוסי אזיל אנא דלמא (ש״מ) והשיב ר׳ יוסי אזיל אנא דלמא (ש״מ דפו״ר), כג) כשהיו מהלכים (ש״מ), כד) ומיהר (ש״מ), כה) על תנאו שהתנה לאביו (ש״מ), לו) פי׳ אותו הוא שקורין נוטיון (ג״ל לויישטון) (ש״מ), לז) על הגר היה אומר לכתיב (ש״מ), לח) לכתיב שם מגלן אלא פעמים (צ״ק), לט) על בברתיה דקיסר (ש״מ), מ) שבא לי אפלה הוא ואמר [בב״מ נוסף: להם) בן תמליון בזה תדעו שתתרפא שבשאצא אשבור [ב״מ בשאצא ואשבר] כל כלי זכוכית שיש בבית וכן עשה. וכס״ד נמצא בשם הר״ר יונה. מ) [עי׳ רש״ל לא] פירוש היו [וב״מ ליתא] בני בית המלך אומרים להם לשאל. וכס״ד (ש״מ). וגי׳ ל״ק שאילו כל פירוש, נ) גזרות שמד (דפו״ר), נא) ואותה שעה האמורה כאן היה שלמה אותה (ש״מ), וגי׳ ל״ק ואותה שעה היה בבאן ראה אותו,

לעזי רש״י

נטיוי״ן. רוח (רפאים).

מוסף רש״י

אני ראיתיה. נעשה גם לר׳ אלעזר ב״ר יוסי שריפא אח בת מלך רומי שנכנס אל בנותיה שאמנו בן תלמיון, והכניסוהו לאותה המלך ליטול כל מה שילקה ולא היה חפץ לגלות ליטול אם מכות אגרות שכתבו גזירות שנזרו על יראל ומלאם וקרעום, ושם כלי בית המקדש באותה שעה לא יאכל כי קדש הוא. מדמתיר כי קדש הוא יתירה, לרבות כל שאר פסולי קדשי קדשים בגלות, כגון פיגול ויותא ונסקר דמו (פסחים נד.). נתן טעם לדבר כי קדש הוא שנפסל, וכמו כן כל הקדשים שנפסלו (מכות יח:). האוכל שנטמא. תני ביקא שנטמא בולד הטומאה ותני ביקא אמרת שנטמא בולד הטומאה (זבחים לא.). מצטרפין כו׳ בקל שבשניהם. אם נגע בתמיה פסלה ולא נטמה, לגיכא דשיעור מן הראשון. ואם תאמר אי בלגא הוי ביה שיעורא מעיקרא היאך קיבל טומאה מאב הטומאה מתמילתו, תשובה לדברי שהאוכל מקבל טומאה בכל שהוא, אבל לגמא לתרים לרוך כביקה, וכריימה אלמה היא כתו״כ כל אבר בתוכה יטמא מכל האוכל, אלמד שנטמאה בכל שהוא, יכול יטמא לתרים בכל שהוא, מ״ל אבר יאכל, דהייתו כביקה, כדילפינן בפ״ח דיומא (פ.) אוכל הנאכל בבת אחת, ושיעורו הנמדים אין בית הבליעה מחזיק יותר מכביצת תרנגולת (זבחים לא.). לפסול הגוייה כבחצי פרס. אם אכל אוכלין טמאין, אע״ג שאין אוכל טמאת אדם בתוכן, אי אכיל מיניייהו אלי פרס, דהיינו שני ביצים, נפקל מלגאל בתמיה לדתנן (ערובין פב.) ואלי תניה לפסול את הגויה, תניה היינו פרס, לשון פרוסה, ואלי תניה היינו אלי פרס (ערובין כט.).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מתני' הערלה וכלאי הכרם מצטרפין. מ) כדתלמיד' ע"ז (דף סח:):

גמ' והמניח כל שהוא למכוס. המכילה כל שהוא עובר בלאו וא"כ למאי מצטרפין: **מתני' הנגד.** שהוא מטמא ג' אצבעות על ג' אצבעות: **והשק.** שיעורו ד' טפחים על ד' טפחים: הנגד מלטרף לשק שקל הימנו (א) לארבעה על ארבעה וכן כל אחד ואחד ממלטרף לקל הימנו דשק מלטרף לעור לחמשה על חמשה והעור לכמעך לשטח על שטח הסיינו לקל הימנו אבל לא הקל עם החמור דלהכי תנא להו הכי הנגד והשק השק והעור כו' כולן מלטרפין זה עם זה: **מפני שהן ראוין לטמא ממושב.** מפני שכשיש בין כולן ב) שיעור אחד בין שניהם לאוין ליטמא מושב ועליו הלכך מלטרפין: **גמ' תנא קילא מכולן.** שאם תחך מכולן משהו מכל הני דתנן במתני' מתבגד ומשקר ג'. כלומר אם מיבש עליו לעשותו למשכב כגון לתופרו בנסת אם יש באותו בגד שלשה על שלשה הוא"ל ולאוי לעשות ממנו טלאי לכסת שנקרע מטמא משום מושב: **ואם מיבש למושב.** לעשותו טלאי לבגד אם יש באותו בגד טפח על טפח מטמא משום ג) זב: **לאחיזה.** אם מיבש עליו לאחיזה מטמא אפילו בכל שהוא: **מאי לאחיזה אמר ר"ל שכן עומד לנוולה.** שכן לאוי אותו בגד לאורגים ד) שהוא ממליך המטוה בה אריג בסוגין או בשום דבר כדי לאחזן כורך בגד כל שהוא על אצבעו לתגין עליו שלא יתפכנו המוט והיינו עומד לנוולה לכרוך על אצבעו כשאורג ומטוה המוטין ונוולה היא אריגה כדאמרינן במס' גיטין (דף ל.). **דשכחה דיתבא ונוולה: הואיל וראוי נקוקי תאנים.** שכשמתכין את התאנים כורכין בגד כל דהו על ידיהם שלא יתלכלכו בדבש התאנים הלכך מקבל טומאה: **הדרן עלך קדשי מזבח**

הנהנה. אף על פי שלא פגם מעל. קס"ל ה) דין בדבר שאין דרכו ליפגם [ודין בדבר] ו) שיש בו פגם לגומר שדרכו ליפגם קאמר ר' עקיבא דדין שהנה ז) מעל: **וחכמים אומרים וכו' יולד.** הוא דבר שאין בו פגם: ח) **נפנה קטלא.** ענק של זהב של הקדש בגוארה או נעצעת בידה: **או שפה בגוף של זהב.** של הקדש. כל הני מילי בו פגם שאין נפגמין בכך אלא שיון שהנה מהן שזה פרוטה מעל. והיכי משערינן בהו אלא בשהיה ראוי לשהנה כמה רוצה אשה ליתן שישאלוה תכשיטין כמות הללו להוליכן לבית משתה להכבד בהן באותו שיעור משלמת להקדש כשנשתמשה בהן: **וכל דבר שיש בו פגם** כגון לבש בחלוק **או כסה בטלית** או **בקע בקרדום.** כיון דעומדים לפגם **לא מעל עד שיפגום** בהן שזה פרוטה: **ומודה ר"ע לחכמים בדבר שיש בו פגם מעל.** כלומר לכשיפגמו דלא אזלינן בתר הנאה אלא בתר פגם: **במאי קא מיפלגי.** פירכא היא דקא פריך הכי אי הכי דמודה ר"ע בדבר שיש בו פגם לרבנן אי הכי היינו רבנן אם כן במאי קא מיפלגי: **אמר רבא בלבושה מיצעאה.** דלא לבש ליה לא לגמרי מבחוץ דלבוש דבחוץ פגים בלאלתר, ולא לגמרי מכפנים לגבי בשרה דהוה נמי פגים לאלתר דמתחכך לבשר, אלא בלבוש שלובש בין זה לזה שאינו פוגם עד זמן מרובה: **ומלמלי.** בגד של פשתן רך הרבה ביותר כדאמרינן במס' גיטין שנמתח ונמלל דהוי כי אמגוזא שכל כך הוא דק שכשכורכין אותו כולו ביחד אינו גדול יותר מאגוז, וכיון דדמיו יקרים הרבה אינו לובשו אלא פעם אחת או פעמים בשנה ומשמרו הרבה שלא יפגם ואינו פוגם עד לזמן מרובה. ובהא קמפלגי ר"ע סבר הואיל והוי דבר דלא פגים לאלתר אע"ג דפגים לאחר זמן כיון דאין בו פגם לאלתר הוי כדבר שאין בו פגם המועלין בו כיון שנהנה שזה פרוטה ורבנן סברי הואיל ויש בו פגם אם מועלין בו עד שיפגום. [לישנא אחרינא] ובהא קמפלגי ר"ע סבר אע"ג דלא פגים ליה לאלתר ותשבינן כיון דלבשיה כמו דלאלתר פגמיה ומעל ורבנן סברי דקא"ל בפירוש במתניתין כל דבר שיש בו פגם לא מעל עד שיפגום בודאי: **נפש.** דכתיב במעילה **אחד החיד בו'.** אין **מעל אלא שינוי.** כגון דמשנהו מקדש לחול: **וכן הוא אומר כי תשמה אשתו ומעלה בו.** שכן משנה מבעלה לבועל: **וכן וימעלו וגו'**

מתני' הערלה וכלאי הכרם מצטרפין זה עם זה ר' שמעון אומר אין מצטרפין: גמ' ומי צריך ר"ש לצרופי ג) והתניא ר"ש אומר כל שהוא למכות תני אין צריכין לצרף: מתני' ג) ב הבגד והשק השק והעור העור והמפין ל) כולן מצטרפין זה עם זה אר"ש מה טעם מפני שהן ראוין ליטמא במושב: גמ' תנא ד) ג קיצע מכולן ג) שלשה ועשה מהן בגד למשכב שלשה למושב טפח לאחיזה כל שהו מאי לאחיזה אמר ר"ל אמר ר' יוסי שכן עומד ג) לנוולה במתניתא תנא ד הואיל וראוי לקוצצי תאנים:

הדרן עלך קדשי מזבח

מ) **הנהנה מן ההקדש שוה פרוטה אע"פ שלא פגם מעל דברי ר"ע וחכ"א כל דבר ה שיש בו פגם לא מעל עד שיפגום ושאין בו פגם כיון שנהנה מעל כיצד נתנה קטלא בצוארה טבעת בידה שתה בכוס של זהב כיון שנהנה מעל לבש בחלוק כסה בטלית ביקע בקרדום לא מעל עד שיפגום ו) ד הנהנה מן החטאת כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום כשהיא מתה כיון שנהנה מעל: גמ' תנא ו) ז מודה ר"ע לחכמים בדבר שיש בו פגם במאי קא מיפלגי אמר רבא בלבוש מציעאה ומלמלא ת"ר [1] נפש אחד היחיד ואחד הנשיא ואחד המשיח [1] כי תמעל מעל אין מעל אלא שנוי וכן הוא אומר [2] איש איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל ואומר [3] וימעלו באלהי**

תני אין צריכין לצרף. תימה דבפרק בתרא דתמסקת ע"ז (דף סח:) קאמר לר"ש ליטרף היתר לאיסור ולית אסר ר"ש לטעמיה דתנן הערלה וכלאי הכרם דר"ש אין מצטרפין אלא מלטרפין ממש וי"ל דהתם דמס' ע"ז לאו הייינו הך דהכא אלא דהוה ליה לאתמ' ט) לאין מלטרפין דבסיפא דתמסקת ט) לאתמ' דמייתי בס"פ ר"ע (שבת דף פט:) דתנאין אינם ושלא שמות ותניא בסיפא ר"ש אומר שני שמות ממין אחד או שני מינין מעשה אחד אין מצטרפין ורופא לומר דאין מלטרפין כיון דאין שניהם איסור אחד כא) ממין אחד והש"ס קיצר אלשון ולא כב) דלק קלת מן המעשה וא"ת כג) מאי ליקוי בעי התם והא אית ליה כל שהוא לאסור ו"ל דהיינו דווקא כשהאיסור בעין ואוסור אבל התם מיירי שהוא בתערובות כגון ערלה וכלאי הכרם שנתערבו יחד ובכי האי גוונא לא אמר ר"ש כל שהוא לאסור כ) דאם לא כן ל"ל קרא בזיר (דף לה:) ובפסחים (דף מג:) להיתר מלטרף לאיסור כד) ושם פירשתי והתם ההיא דשבת (דף פט:) רופא לומר שנתערבו ביחד כדקתני בירושלמי בריש דהתרומה ותרומה מעטר של דמאי עולין באחד ומאה מלטרפין זע"ז אבל הכא מיירי כה) בלא נתערבו הכא לא קתני עולין באחד כו) ומאה ט): **הבגד** והשק כז) וכו' לנוולה. פירוש דרך אסורגת שיש בידה בלאי בגדים שלא תהיה מחלקת יותר מדאי מ) וכן קוצי תאנים כח):

הדרן עלך קדשי מזבח

הנהנה שוה פרוטה מן ההקדש אע"פ שלא פגם מעל. מפרש בגמרא דמודה ר"ע בדבר שיש בו פגם כט) ומפרש במאי פליגי ר"ע וחכמים: נתנה קטלא בצוארה. קטלא היא רביד ל) וכיון לשמי ל) אבעדה מתורגם קטלא: שתה בכוס של זהב כיון שנהנה מעל. לפי ל) שדבר שאין בו פגם: לבש בחלוק כסה בטלית בקע בקרדום לא מעל עד שיפגום לא) בגמרא: ל) בלבוש לא) אמצעי ומלמלי. פירוש לגוש אמצעי לאפוקי עליונה שהוא פוגם יותר מדאי וכן התחתון סמוך לבשר פוגם הרבה אבל אמצעי אינו פוגם אבל לזמן מרובה הוא פוגם והכא פליגי דרבנן סברי כיון דלקמיה פגים דבר שיש בו פגם הוא ואין מועלין עד שיפגום ור"ע סבר [כיון] דהשתא לא פגים דבר שאינו פוגם הוא ויש מפרשים לבושא מציעא יש בו פגם מיד אבל אינו ניכר עד לפנים רבנן סברי דדבר שיש בו פגם הוא אין מועלין בו עד שיפגום ור"ע סבר דבר שאין בו פגם הוא לא) ב) ופירש הקונטרס לשון אחרון עיקר לא) (והסמות מוכח בו לפנים) ונראה לרבי כי הדין עמהם דהיכא דאין בו פגם עתה ולקמן יפגם דבר שאין בו פגם הוא לכ"ע כדאיתא לקמיה דפריך על הא דשתה בכוס של זהב והכא לאו בר איפגומי הוא בתמיה וכו' עד דמסיק נהי דלא איכא נהנה ופגם לאלתר לא) מי לא איכא פגימה כו' כלומר לקמיה איכא פגימה ואפילו הכי קרי ליה בתמני' לכוס של זהב דבר שאין בו פגם

ולישנא מאן דאמר.

ומלמלא. בגיטין (דף נט.) מפרש שהוא בגד דק והוי כלאמגוזא ופלגי לאמגוזא ולענין דבר שיש בו פגם הוי כלבוש מציעאה: **אין מעילה אלא שינוי.** פירוש לא) מקדש לחול או מרשות לרשות מרשות קדש לרשות חול ומייתי לאיה מסוטה שהיא עושה שינוי שמנחת בעלה מ) ועוסקת ומתבקת בדבר שהוא חולין וגמלי לה: **ואומר וימעלו (בני ישראל בה') באלהי אבותיהם ויזנו אחרי הבעלים.** מלא) תימה מאי ואומר וי"ל דאי מסוטה ס"א דדוקא נהנה דומיא דסוטה שנהנית מן הטעירה אבל שינוי בלא הנאה כגון מעות דהקדש דמועלת לאוין שלוקח בהם מפת לעצמו אז כתיב ממתני' אין אכן אז קורה מן ההולאה שיש בו פגם לא מעל עד שיפגום ודאי: **נפש.** דכתיב במעילה **אחד החיד בו'.** אין **מעל אלא שינוי.** כגון דמשנהו מקדש לחול: **וכן הוא אומר כי תשמה אשתו ומעלה בו.** שלא מעל עד שיפגום וד"ע לא אמר ומבתניתין אלא בדבר שאין בו פגם. והס"ד (ש"מ), **לד)** כמאי קמפלגי. דרבנן אית להו נמי דדבר שאין בו פגם כיון שנהנה מעל בלא שום פגימה כדמפרש במתניתין. והס"ד. דמתמלי ד"ה כלבוש (ש"מ), **לה)** היום וכדכור זה רבו הסבוסות על הנמתה הלנגו לא כל הד"ה כל' עם תקוני. בלבוש מציעאה. פי' לאפוקי עליונים שהוא פוגם מיד [נ"ל פגום ביותר מיד שנישרוף] וכן בתחתון שסמוך לבשר פוגם הרבה מחמת דיעת בשרו ואינו צריך עד שיפגום אבל אמצעי אינו פוגם עתה עד זמן מרובה אבל לזמן מרובה הוא פוגם [נ"ל פוגם] והכא פליגי דרבנן סברי כיון דלקמיה פוגם [נ"ל פגום] דבר שיש בו פגם הוא ואין מועלין עד שיפגום ור"ע סבר כיון דהשתא לא פגים דבר שאינו פוגם הוא ולכך קאמר דמרוב בלא פגימה דקא"ל בלא פגימה דקא"ל בלא פגימה דקא"ל